

de skor

INHOUD

-Programma	25
-Van de redactie	26
-Leuke terugmeldingen 4	26
-Zeetrekten op Texel	28
-Trek van steltlopers langs de oostkust van de Atlantische Oceaan	32
-Het wildbeheer	35
-Broedseizoen 1984	36
-Ganzen en ijs	39
-Scholeksternesten-verzoek om medewerking	40
-Vorst-en olieslachtoffers winter 84/85	42
-Waarnemingen nr.20	44
-Exkursie naar de Wieden	48
-B.S.P.projekt van het SOVON	48

Programma

Zondag 28 april en maandag 26 mei: zangvogelekursie in de Dennen. Vertrek om 05.00 vanaf het Turfveld bij de kiosk o.l.v. Dick Schermer.

Donderdag 16 mei: Wandeling Horsmeertjes-Mokbaai. Vertrek 10.00 uitkijkpunt over de Geul (komt ook in de Texelse Courant).

Een exkursie in de gebieden van NM zit er dit jaar niet in. Volgend jaar maar weer.

Inlichtingen over de weidevogelbeschermingsactiviteiten bij Giel (tel. 02220-3895)

Tekeningen

De tekeningen in dit nummer zijn gemaakt door:

Frits-Jan Maas	pag. 30, 46
Peter van de Wolf	pag. 33, 39, 45
Johan Reydon (NRC)	pag. 42
Sytske Dijkse	pag. 37

VAN DE REDAKTIE

Oplettende lezers zullen al bij het lezen van de vorige Skor gemerkt hebben, dat de redaktie gewijzigd is. Na 3 jaar vond Marcel Groenendaal het wel genoeg, en ondergetekende had wel zin de taak over te nemen. Marcel wordt nog heel hartelijk bedankt voor de enthousiaste wijze waarop hij de Skor startte en voortzette. Ik zal proberen op dezelfde manier door te gaan.

Een kleine verandering is misschien in dit nummer opgevallen: de nummering van de pagina's begint bij 25 en gaat door tot en met 48. We nummeren de jaargang dus door. Dat vergemakkelijkt o.i. het opzoeken later. Bladzijde 1 kunnen jullie weer verwachten in 1986!

Het redactiewerk is een dankbare taak omdat er (tot nu toe) steeds een overvloed aan kopie is. Erg plezierig. Het heeft alleen één nadeel: 't kan er wel eens niet allemaal in! Zo is dit keer voor het uitgebreide artikel over de broedvogels van Den Burg echt geen plaats. Dat houden we te goed voor het volgende nummer. Laat dat jullie er overigens niet van weerhouden kopie in te sturen: ongetwijfeld breken ook voor dit tijdschrift 'konkommerperiodes' aan, vooral in de zomer als het qua vogels wat rustiger is op Texel.

Met de hulp van enthousiaste schrijvers én tekenaars hoop ik nog een heleboel Skorren te verzorgen!

Sytske Dijkse

LEUKE TERUGMELDINGEN, aflevering 4

In de 6e Skor van 1984 vertelde ik over een Russische kokmeeuw die 45 dagen na het ringen op Texel werd gevonden. Nadat dat gepubliceerd was herinnerde ik me dat ik van Dirk Maas een soortgelijk maar wat ouder geval had gekregen. Op 26-10-1979 vond hij een dood ex. (verkeersslachtoffer) en ook dat dier bleek datzelfde jaar als nestjong in Rusland geringd te zijn: 13-6 te Vareserahu, Paernu, hetgeen in Estland ligt. Een bewijs dat ons eiland ieder jaar bezoek krijgt van honderden, nee duizenden 'russen'.

Niet alleen 'Wit-russen' (de meeuwen), maar bijvoorbeeld ook 'Zwart-russen' zoals de rotganzen.

Dat jonge torenvalken na het verlaten van het nest kris-kras alle kanten uitvliegen blijkt uit de terugmelding van nr. 3380561. Op 30-8-84 werd een verzwakt ex. op ons eiland gevonden. 55 Dagen ervoor (6 juli) was het dier geringd bij Uithoorn als niet vliegvlug nestjong.

Nog een roofvogelmelding. Een ♂ blauwe kiekendief achtervolgde op 17 januari van dit jaar zo fanatiek een spreeuw dat hij tegen een raam in Den Burg aanknalde. De spreeuw had hij net te pakken want die lag dood naast de versufte kiek. Met prooi en al werd hij naar het NRC gebracht. Daar kreeg hij voorlopig piepkuijks te eten. De spreeuw wilde hij absoluut niet meer (terecht natuurlijk). Na een dikke week is de kiekendief ogenschijnlijk gezond weggevlogen. Geringd bleek hij te zijn op 27 juni 1983 op Schiermonnikoog. Volgens Thiemes Vogelatlas trekken blauwe kiekendieven nauwelijks en dat wordt door deze melding bevestigd. Zmneef de grauwe kiekendief is wel een echte trekker en dat verklaart misschien ten dele waarom het de blauwe veel beter gaat dan de grauwe. Immers in ons land genieten roofvogels een relatief goede bescherming (hoewel dat ook steeds minder schijnt te worden).

Tenslotte een record. Een wereldrecord wellicht. Op 3 oktober 1961 ringde Marius Eelman in de Korverskooi een vrouwtje wintertaling in het 1e kalenderjaar. Welgeteld 8.432 dagen (= 23 jaar, 1 maand en 1 dag) later, op 4 november 1984 dus, werd dit dier geschoten bij New Ross, Wexford, Ierland. Dit wel heel oude wijf werd dus maar liefst zo'n 23½ jaar oud en was kennelijk nog niet uitgeleefd. Hoewel wat stramme vleugels het de jager mogelijk erg makkelijk gemaakt hebben haar met hagel te doorzeven. Met enig leedvermaak bedenk ik nu hoe lang die schutter op zo'n oude, zeer taale rakker heeft zitten kauwen. Want oud was ie voor een taling. Zowel het Handbuch als het Handbook vermelden dat de oudste geringde wintertaling (een russisch dier) 16 jaar en 10 maanden werd. De taling van-Marius werd dus nog bijna 7 jaren ouder!

Adriaan Dijkse

ZEETREKTELLEN OP TEXEL. 23 januari-26 maart.

Zo langzamerhand komt met het zeetrekten de voorjaars-trek op gang. Door die tweede vorstperiode in februari duurde de winter ditmaal erg lang, maar gelukkig maakte de Elfstedentocht veel goed. Interessant waren de grote aantallen zwarte en grote zeeëenden die vanaf half februari voor het Texelse strand rondzwommen en-vlogen, waarover straks meer.

De drie min of meer vaste tellers (Louis, Richard en ondergetekende) keken 37 uur door hun kijkers over het zilte nat, wat het volgende verslagje tot gevolg had.

Duikers en futen.

In februari was bij de 'duikers' nog geen overheersende trek-richting aan te geven, zoals o.m. blijkt uit de waarnemingen van 2-2: 3 Z, 71 N en 2 tp en 10-2: 108 Z, 7 N, en 4 tp, in 2 uur. In maart vond wel gerichte trek plaats in noordelijke richting, vooral op de 15e: 104 N in 3 uur. In totaal werden 575 exemplaren gezien, waarvan 104 roodkeelduikers, maar geen enkele parelduiker. In de derde week van februari werden nogal wat futen gezien; 18-2: 51 Z, 2 N en 32 tp en 19-2: 88 Z. Nadien namen de aantallen sterk af en werden nog maar weinig futen genoteerd.

Slechts viermaal werd een roodhalsfuut waargenomen, hetgeen een abnormaal klein aantal is voor deze periode. Een kuifduiker op 10-2 (1 Z) en 2-3 (1 tp) en een ongedetermineerd fuutje op 18-2 waren de andere waarnemingen van fuutachtigen.

Jan van Gent: 15-3: 5 N, 18-3: 1 N en 25-3: 10 Z in 1 u.

Aalscholver: 10-3: 1 ad. Z en 25-3: 1 ad. Z (middeneuropese ondersoort *sinensis*).

Blauwe reiger: 19-2: 1 Z en 10-3: 1 Z.

Zwanen, ganzen en eenden.

Ook dit voorjaar weer twee groepen kleine zwanen langstrekend bij paal 15: 5-3: 63 N en 15-3: 3 N.

Gedurende de hele maand maart trokken rotganzen door naar noord waarbij in de loop van de maand de aantallen langzaam opliepen (2-3: 40 N, 15-3: 96 N) en de trek zijn (voorlopig?) hoogtepunt bereikte op 24 en 25 maart met resp. 342 N in 2 uur en 148 N in 3 uur.

Bij de bergeend was het in februari nog onduidelijk of het reeds trek was of dat het heen en weer gevlieg betrof van overwinterende vogels (21-2: 18 Z, 11 N). In maart was de vliegrichting van vrij regelmatig passerende groepjes wel noord (19-3: 8 N in 1 uur). Tot doortrek van smienten kwam het in maart nauwelijks (12-3: 14 Z en 18-3: 11 N). Ook de noordwaartse trek van de wintertaling liet voorlopig nog op zich wachten, wel werd half maart een zuidwaarts trek golfje opgemerkt: 12-3: 125 Z in 2 uur; hetzelfde verschijnsel werd in dezelfde periode geregistreerd aan de Hondsbossche zeeoevering.

Weinig wilde eenden werden gezien, hooguit 5 exx (op 25-3) Pijlstaart: 15-3: 5 N en 26-3: 15 N.

Slobeend: 10-3: 2 Z.

Tafeleend: o.m. 6 N op 18-3.

Kuifeend: de meeste in februari (18-2: 6 tp en 19-2: 4 Z. Toppereenden vlogen tamelijk frequent langs, vooral in maart en met een voorkeur voor het zuiden: 5-3: 23 Z in 2 uur en 12-3: 47 Z, 20 N in 2 uur.

Op 10 februari vond voor de eider de misschien wel beste trekdag uit de Texelse zeetrekhistorie plaats met in twee uur tijd 1827 Z (waarvan 1693 in het eerste uur), natuurlijk blijven ook dit kleine aantallen in vergelijking met wat op de Waddenzee zit. Voorts verbleven er maximaal 84 eiders t.p. terwijl op 25-3 50 exx. N vlogen in 1 uur, wat wijst op een kleine noordwaartse verplaatsing.

In tegenstelling tot de eerste vorstperiode werden er nu wel ijseenden gezien: 19-2: 2 ♂ Z, 24-2: 1 ♂ Z, 1 ♂ N, 12-3: 1 ♂ N, 1 ♂ tp, 19-3: 4 ♂ N en 23-3: 2 ♂ N.

Zoals in de inleiding reeds opgemerkt verbleven er vanaf half februari enorm veel zwarte zeeëenden voor de Texelse Noordzeekust. Om hoeveel vogels het nu precies handelde was onduidelijk, omdat de meeste vogels zich vermoedelijk zuidelijk van het Westerslag ophielden. Vaak was in de vroege ochtend sprake van sterke zuidwaartse trek, waarbij ook veel vogels neerstreken dan wel opstegen, zodat de situatie soms tamelijk chaotisch werd. (16-2: 1061 Z in 1 uur, 19-2: 1247 Z in 1 uur en 5-3: 2638 Z in 2 uur). De ter plaatse tellingen varieerden van enkele honderden tot 4500 exemplaren op 2 maart.

In totaal vlogen 12.855 zwarte zeeëenden naar zuid, 1872 naar noord en werden 13.068 vogels ter plaatse geteld. Noordwaartse trek was eind maart nog steeds niet op gang gekomen.

Misschien nog wel opmerkelijker dan de zwarte zeeëend waren de bijzonder hoge aantallen van de andere zeeëend, de grote. Tussen de zwartjes werden in totaal 2243 exemplaren opgemerkt, dergelijke aantallen zijn met zeetrekten op Texel nog niet eerder vastgesteld. En bovendien is deze soort waarschijnlijk ook nog sterk onderteld, omdat het vrijwel onmogelijk bleek om op enige afstand zwemmende zwarte en grote zeeëenden van elkaar te onderscheiden. Op 18 maart werden de meeste grote zeeëenden tp geteld: 246 exx. Andere goede uren waren: 19-2: 227 Z in 2 uur en 24-2: 217 Z in 2 uur.

De meeste brilduikers werden gezien op 23-2: 10 Z, 2 N en 12-3: 4 Z.

Nonnetje: 16-2: 2 ♂ Z.

De tweede vorstperiode leverde aanzienlijk minder middelste zaagbekken dan de eerste in januari; in de derde week van februari werden de meeste miza's gezien: 18-2: 22 Z en 1 tp en 19-2: 23 Z.

Grote zaagbek: 18-2: 1 N, 19-2: 2 Z, 20-2: 1 Z en 23-2: 2 N.

Steltlopers

De meeste scholeksters verschenen begin maart op het strand, bijvoorbeeld 2-3: 29 Z, 40 tp.

Bontbekplevier: 10-3: 3 Z.

Zilverplevier: o-m-gezien op 21-2: 3 Z, 2 N.

Kievit: 12-3: 17 N en 21 uit zee komend, en op 26-3: 14

Vrij grote aantallen kanoetstrandlopers verbleven op de strekdammen in de derde februariweek: 18-2: 45 Z en 200

Drieteenstrandloper: hooguit 30 tp (op 10-2) en verder op 24-3: 44 N.

Bonte strandloper: o.m. op 2-3: 4 tp en op 12-3: 10 N.

Rosse grutto: 21-2: 28 N.

Meeuwen en sterns.

Op 10 maart trokken de kokmeeuwen nog naar zuid (88 Z in 2 uur), maar op 23-3 weer 70 N in 2 uur.

Twee waarnemingen van dwergmeeuwen: 23-3: 4 N en 25-3: 10 Z, 1 N. Eerste waarneming van de kleine mantelmeeuw

op 24-2: 2 N, daarna af en toe gezien. Van de grote mantelmeeuw vond eind maart wat noordwaartse trek plaats, op 24-3: 33 N in 2 uur. Grote burgemeester: 16-2: 1 le jaar

N en 24-2: 1 le jaars eerst Z, later weer N.

Weinig drieteenmeeuwen, de meeste op 2-2: 3 Z, 1 N.

De eerste grote stern vloog alweer op 15-3 langs, 1 ex naar zuid, een ander exemplaar werd gezien op 23-3 (1 Z).

Alkachtigen.

Ook deze zeevogels werden maar weinig waargenomen, de belangrijkste reden voor hun afwezigheid: het ontbreken van westenwind. Op 23-1 vlogen 8 alk/zeekoeten naar zuid, dat

was de dag met de meeste exemplaren. Viermaal werd een zeekoet gedetermineerd: 23-1: 1 tp, 20-2: 1 Z en 25-3: 1

Gewone zeehond: 17-2: 1 Z

Grijze zeehond: 12-3: 1 tp.

Frits Jan Maas

TREK VAN STELTLOPERS LANGS DE OOSTKUST VAN DE ATLANTISCHE OCEAAN.

In 1974 werden voor het eerst de aantallen steltlopers die in west Europa en west Afrika overwinteren, op een rijtje gezet. De toen bestaande tellingen wezen uit dat er zich 's winters een kleine 4 miljoen steltlopers zouden bevinden in de westelijke getijdengebieden van Europa en Afrika. Dit grote gebied wordt tegenwoordig aangegeven met de naam 'Oost-atlantische trekroute'. Sinds 1974 is onze kennis van de verspreiding en aantallen van estuariene steltlopers enorm toegenomen. We schatten nu dat de steltloper-populaties die gebruik maken van de oost-atlantische trekroute in totaal uit zo'n 7.5 miljoen vogels bestaan. Een bijdrage aan deze kennisvergroting werd geleverd door expeditie die vanuit Nederland naar west-Afrika werden georganiseerd.

De Banc d'Arguin, in het woestijnland Mauretanië, is numeriek het belangrijkste gebied. Er verblijven 's winters meer dan 2 miljoen steltlopers op een oppervlakte zo groot als éénderde van de Nederlandse Waddenzee. Een kleine 1000 km. zuidelijker, in Guinée Bissau, ligt een ander groot wadengebied rond de eilanden van de Bijagos archipel. Hier overwinteren meer dan één miljoen steltlopers. Een Nederlandse expeditie naar de Golf van Gabès in Tunesië telde dit gebied voor het eerst in 1984 en vond een kwart miljoen steltlopers. Kleinere aantallen steltlopers overwinteren in gebieden als de Marja Zerga in Marokko, Walvisbaai in Namibië en Langebaan Lagoon in Zuid-Afrika. Tot op heden is echter niets bekend over de steltlopers die mogelijk nog in het enorme kustgebied langs de Golf van Guinée overwinteren.

Van de minimaal 4 miljoen steltlopers die overwinteren aan de westkust van Afrika zijn bonte strandloper, rosse grutto, krombekstrandloper, kleine strandloper en kanoetstrandloper het talrijkst. Zij vormen samen meer dan 80% van het totale aantal overwinteraars. Voor al deze soorten geldt dat het overgrote deel van bepaalde broedpopulaties in de winter van de Afrikaanse westkust afhankelijk is. Dit geldt ook voor de minder talrijke soorten als zilverplevier, strandplevier, regenwulp en groenpootruiter.

Het nevenstaande suggereert dat er numeriek belangrijke en onbelangrijke gebieden voor steltlopers zijn. Onderzoek in kleine getijdengebieden langs de Marokkaanse kust heeft echter aangetoond dat er juist in de trektijd veel meer vogels van deze kleine gebieden gebruik maken dan éénmalige tellingen doen vermoeden. Gedurende een voorjaar blijken bijvoorbeeld wel drie tot vijf keer zoveel bonte strandlopers van dergelijke wadengebiedjes gebruik te maken als het gemiddelde aantal van één afzonderlijke telling. Deze kleine gebieden moeten we ons dan ook voorstellen als 'tankstations' voor trekkende steltlopers. Zonder de aanwezigheid van dergelijke tankstations zouden de afstanden die steltlopers moeten overbruggen, bijvoorbeeld tussen de Banc d'Arguin en de Waddenzee, wel eens te groot kunnen zijn. Het voortbestaan van steltloperpopulaties hangt dus onder meer af van een keten van dergelijke, getalsmatig ogenschijnlijk onbelangrijke, getijdengebiedjes!

Gedurende het voorjaar van 1985 (van ongeveer 1 april tot 10 juni) zal in een groot aantal gebieden onderzoek worden gedaan naar de doortrek van steltlopers. Deze projecten, o.a. op de Banc d'Arguin, in de Portugese, Franse en Britse estuaria, in het Deltagebied, in het Nederlandse en Duitse deel van de Waddenzee, noord Noorwegen en zuidwest IJsland, zijn gezamenlijk georganiseerd binnen de Wader Study Group. Lezers van dit verhaal kunnen aan dit project een bijdrage leveren door het komende voorjaar goed uit te kijken naar gekleurmerkte steltlopers. Kleurmerken kunnen bestaan uit pootvlaggetjes en kunstmatig gekleurde (onder)vleugels, borst of buik (zie tabel). Eventuele waarnemingen van zulke vogels zijn erg welkom en kunnen gestuurd worden aan ondergetekenden.

Theunis Piersma, Zoöl. Lab. R.U. Groningen, Postbus 14,
9750 AA HAREN
Cor Smit, RIN, Postbus 59, 1790 AB DEN BURG.

Tabel: wijze van merken van de verschillende steltloper-soorten op verschillende plaatsen langs de trekroute.

Mauritanië Portugal Frankrijk W-Duitsl.

Bontbekplevier	roze	groen	blauw	-
Zilverplevier	geel	groen	-	-
Kanoet	geel	groen	blauw	roze
Drieteenstrandl.	geel	-	-	roze
Bonte strandl.	roze	groen	blauw	-
Rosse grutto	geel	groen	blauw	-

Daarnaast werden ook gemerkt:

Kleine strandl.	geel	groen	-	-
Krombekstrandl.	geel	-	-	-
Tureluur	-	-	-	-
Steenloper	-	groen	-	-

HET WILDBEHEER.

In februari lazen we in de Texelse Courant een voor ons opvallende aankondiging. Het Wildbeheer Texel, waarin de diverse jachtverenigingen vertegenwoordigd zijn, zou door de strenge winter hongerende fazanten, patrijzen en hazen bijvoeren. Na deze aankondiging stond een tijdje later een stukje in de krant, waarin de mensen bedankt werden die de arme beesten geholpen hadden. Met veel omhaal stond het verhaal afgedrukt, waarin een enthousiaste vrouw uit De Koog een collecte had gehouden ten behoeve van dit voor leken diervriendelijke doel. Er stond niet bij vermeld dat dezelfde fazanten later weer door de jagers zullen worden afgeschoten en dat die er dan een 'vette' prijs voor krijgen.

Hierop hebben we direkt contact opgenomen met het Wildbeheer. We hebben onze mening over deze gang van zaken kenbaar gemaakt. Afgesproken werd, dat hierover contact zou worden gehouden.

Vreemd vonden wij het ook, dat zo'n groepering aan weidevogelbescherming wil doen. Giel werd benaderd om op hun jaarvergadering over onze weidevogelbescherming te spreken. Wij zijn daar op ingegaan om ons standpunt duidelijk te maken. Dat standpunt was, simpel gezegd, dat wij levende vogels verkiezen boven dode vogels; dat houdt in dat wij, als bestuur, het jagen om het plezier afwijzen. Over beheersjacht waren onze meningen verdeeld. In de jaarvergadering heeft Giel dat ook duidelijk verwoord. We willen onder geen beding samen met het Wildbeheer aan weidevogelbescherming doen. We willen wel met geïnteresseerde individuen samenwerken.

Trouwens, in de visie van het Wildbeheer zou de samenwerking kunnen bestaan uit: "Hebben jullie last van die eksters? Dan schieten wij ze er toch voor jullie uit!"

Henk Hin

Dick Schermer

BROEDSEIZOEN 1984.

De winter is de tijd dat alle gegevens weer eens op een rijtje gezet worden. In dit artikel enkele opmerkingen over het seizoen 1984. Uiteraard kan ik lang niet alles opsommen. De naar mijn idee leukste dingen worden vermeld. De gegevens van de duinen komen uit de archieven van Staatsbosbeheer en die uit het bos van de familie Dijkse. Een en ander wordt hier en daar aangevuld met gegevens van nog anderen.

Fuut. Het gaat nog steeds goed in de Horspolders: le broedgeval in 1980, daarna 6, 9 en 11 paar, in 1984 al 15 paar!
Blauwe reiger. Zonder een strenge winter toch een aanmerkelijke daling van 35 naar 26 paar. Dit toont mogelijk de wel zeer slechte kwaliteit van Texels oppervlaktewater, waardoor er maar weinig voedsel voor de soort is.

Lepelaar. In de duinreservaten een achteruitgang: van 42 naar 40 paren. Daarentegen groeide de vestiging op de Schorren tot maar liefst 16 paar, zodat het totaal aantal op Texel hoger werd. Bovendien op Vlieland ook al een 10-tal paren!

Roerdomp. Hoewel geen nest werd gevonden, kon uit de zeer regelmatige waarnemingen afgeleid worden dat er één paartje gebroed heeft, terwijl er bovendien nog een roepend mannetje aanwezig was.

Wintertaling. Ging gelukkig weer iets in aantal vooruit: tenminste 18 paren in de duinen. Dat lijkt echter nog niet op het (top) jaar 1975: 54 paar.

Zomertaling. Tenminste 1 paar in de Geul.

Krakeend. In de duinen zeker 7 paren.

Pijlstaart. In de duinen ook zeker 7 paren. Nog nooit werden er zoveel paren op Texel vastgesteld!

Eldereend. Blijft de afgelopen jaren aardig konstant rond de 80 paren. Dit jaar werden 84 nesten gevonden.

Blauwe kiekendief. De soort lijkt de plaats in te gaan nemen die vroeger werd bezet door de grauwe kiek. Nu al 7 paar in de duinen.

Bruine kiekendief. Ook deze soort blijft het goed doen in de duinen: 9 paar.

Torenvalk. Merkwaardigerwijs gaat het met de t.v. slecht in de duinen. In '79 en '80 nog 9 en 8 paren, nu slechts 2.

Boomvalk. In de Staatsbossen 4 paar, elders tenminste 1.
Strandplevier. Balanceert op de rand van uitsterven op Texel. De 3 paar in de Slufter steken schril af bij de meer dan 20 in dat gebied in de jaren zestig.

Bontbekplevier. Gaat beduidend beter: langs de strandkanalen en in de Slufter tenminste 15 paren.

Wulp. Blijft redelijk in aantal vertegenwoordigd in de duinen, hoewel enige 10-tallen paren minder dan in de jaren 60 en 70. In 1984 tenminste 121 paren.

Meeuwen. Zijn dit jaar in de SBB reservaten niet geteld wegens gebrek aan mankracht. Gegevens uit enkele wel getelde gebiedjes wijzen op stabilisatie bij de zilver- en misschien afname bij de stormmeeuw.

Visdief. In de door SBB getelde gebieden beduidend minder nu 35 nesten tegen 51 in 1983.

Dwergstern. Hetzelfde beeld als bij de visdief. Afname van 30 naar 15 nesten. De kolonie lijkt op z'n retour!

Ransuil. In de duinen maar weinig: 2 paar. In het bos tenminste 14.

Velduil. Is ook wel eens beter geweest: tenminste 10 paar.
Grote bonte specht. Neemt nog steeds toe. Het verloop van af 1978: 1, 3, 9, 11, 15 en 17 paar!

Veldleeuwerik. Neemt in de duinen gestaag af: 62 pr in 1978.
Graspieper. Lijkt zich te herstellen: 179 paar in de duinen.

Grauwe klauwier. Een goed jaar: 1 paar Staatsbossen, 1 paar (bij) Bollekamer en mogelijk een derde geval in de Muy.

Tapuit. Blijft, hoewel iets in aantal afgenomen, een talrijke broedvogel in het duin; 171 paren.

Roodborsttapuit. Redelijk in aantal dit jaar: 8 paren.

Faapje. Blijft heel slecht: 1 nest en 2 zangposten.

Zwarte roodstaart. Bij het RIN broedde een paartje 2x achtereen met succes, ook een broedgeval in Oudeschild.

Nachtegaal. De sterke groei in de duinen lijkt er nu wat uit: 41 paren. In het bos 10 paar.

"faapje"

Zangertjes. De sprinkhaanrietzanger is in de duinen vrij stabiel, maar boorrietzanger, rietzanger en kleine karekiet vertonen een (sterke) afname. Rietzangers waren er nog nooit zo weinig: slechts 11 paren. Deze tendens kan mogelijk versterkt worden door een lagere inventarisatiecapaciteit bij de staat wegens bezuinigingen.

Staartmees. Werd niet meer vastgesteld.

Kruisbek. In het bos waarschijnlijk tenminste 4 paar.

Wielewaal. In het bos werd slechts één zangpost vastgesteld, in de duinen géén, zodat de wielewaal tot de zeer zeldzame Texelse broedvogels gerekend kan worden.

Het kan best zijn dat van sommige soorten ons broedgevalen zijn ontgaan (strandplevier op de Hors bijvoorbeeld, of nog ergens een zwarte staart, of toch ergens een staartmees in het broedseizoen.) Dat horen we uiteraard dan nog zeer graag!

Adriaan Dijkse

GEMERKTE ZWARTE KRAAIEN.

De afgelopen maanden kreeg ik enkele vragen hoe het zat met die kraaien met vleugelmerken, die men hier en daar zag. Henk Hin meldde dat kraai 'HT' op de 16e bij Oost zat. Ook bij de vuurtoren en de Mokbaai werden ze gezien. Zoals een aantal VWG'ers misschien weet wordt door het RIN-Arnhem al enige jaren onderzoek naar zwarte kraaien, de effecten van bestrijding en hun verplaatsingen gedaan. Zo heeft men begin januari nu ook bij de Cocksdoorp in totaal 22 adulte zwarte kraaien gemerkt en weer losgelaten. De onderzoeker (A. Spaans) is erg benieuwd hoe deze dieren rondzwerven en vraagt, er speciaal op te letten. Zijn kraaien dragen allemaal groene merkjes. Op deze schildjes staat een lettercode.

Graag ontvang ik alle waarnemingen van deze kraaien, mits de code is afgelezen, met vermelding van: datum, plaats, code en waarnemer(s). We kunnen ze in dit blad dan t.z.t. publiceren en uiteraard stuur ik ze maandelijks door naar het RIN in Arnhem. Tot nu toe heeft Spaans meldingen gekregen van Vlieland, Terschelling, de Wieringermeer en.....een boorplatform in de Noordzee!

Adriaan Dijkse

GANZEN EN IJS.

Koud, windstil helder weer en overal ijs. Een prachtige dag om een ganzenexcursie te houden. De excursie vond plaats op 16 februari en jammer genoeg waren er maar weinig deelnemers.

Allereerst naar Waalenburg waar een 115 grauwe ganzen en de al geruime tijd aanwezige sneeuwvangs zich goed lieten zien en horen. In Eyerland zaten tussen de Stuijdijs en het vliegveld 250 rotganzen en dicht bij de Eendracht 85 rietganzen.

In de Eendracht zelf was weinig te zien. Op de Vlakte van Kerken waren in wakken veel vogels te zien, maar ze zaten te ver weg om goed de soorten te kunnen herkennen. Bij de vuurtoren waren ze beter te zien. Leuk was daar een roodkeelduiker.

Bij Madura zaten 400 pijlstaarten en nog verrassend veel holenduiven. In het Noorden weer ganzen: achter Klein Zeeland 1500 rotganzen en op de Bol 500 rotganzen. Ook was daar een 1000-tal smienten.

Tot slot nog een bezoekje aan het bassin bij Oudeschild. In deze barre tijden een vogelrijke plaats: 4 grote zaagbekken (die je op Texel niet vaak ziet), 6 aalscholvers en 4 hongerige blauwe reigers naast tafelen eidereenden, smienten, middelste zaagbekken en dodaars. De koffie bij Henk smaakte ons goed!

Dick Schermer

SCHOLEKSTERNESTEN: EEN VERZOEK OM MEDEWERKING.

Scholeksters zijn voor veel vogelaars één van die gewone soorten waarbij niet lang wordt stil gestaan. Voor biologen echter is de scholekster zeer gewaardeerd als onderzoeksobject. Juist het feit dat de soort zo algemeen is, maakt hem voor onderzoekers interessant: het bestuderen van die éne dwarsgestreepte strandloper die in 10 jaar naar de Waddenzee afwaait zal weinig gegevens opleveren! Scholeksters hebben verder de voor ons aardige gewoonte grote prooien te eten, zodat we relatief gemakkelijk kunnen zien wat en hoeveel ze eten. Scholeksters die van schelpdieren leven zijn vooral geliefd, omdat ze alleen het vlees inslikken en de lege schelpen voor de onderzoeker laten liggen. Die kan zo precies vaststellen hoe groot elke prooi was. Nu is het vinden van de lege schelpen niet altijd even eenvoudig, omdat je alleen die schelpen wilt hebben die een bepaalde scholekster heeft gegeten. Stel je dat eens voor op een mosselbank met honderden vogels! Sommige scholeksters maken het onderzoek echter toch eenvoudiger; ze gaan broeden in territoria die ver van de kust kunnen liggen. Als de jongen uit het ei komen worden ze door de ouders gevoerd (vrijwel uniek onder de steltlopers) met allerlei 'kruipend gedierte' dat de vogels in hun territorium vinden. Sommige dieren zitten echter in arme territoria, zoals hoge, droge duinen of zelfs platte daken waarop niets te vinden is. Dit zijn de vogels die we hebben moeten. Om hun jongen groot te krijgen moeten zij het hardst werken. Ze vliegen heen en weer naar een voedselgebied en slepen via een 'luchtbrug' voedsel aan. Op Texel wordt het voedsel vaak op het wad verzameld. Omdat de afstand van het territorium tot het wad vaak groot is, en de vogel slechts één prooi per vlucht kan meenemen, gaan hier heel wat vliegers in zitten. De prooi kan in z'n geheel in de schelp worden meegenomen, of als vlees alleen wanneer de scholekster dit al op het wad uit de schelp heeft genomen.

De scholekster verkeert nu in het volgende dilemma: hij wil zo kort mogelijk van huis zijn omdat de jongen

tijdens zijn afwezigheid groot gevaar lopen opgegeten te worden door allerlei predatoren. Hij kan nu twee dingen doen: de eerste de beste prooi pakken en terugvliegen, of wat langer zoeken tot hij een hele grote prooi te pakken heeft, zodat hij minder vaak op en neer hoeft te vliegen. Op grond van waarnemingen aan paren die vrij dicht onder de kust broedden, denken we dat deze vogels de eerste keus maken. Voor verder weg gelegen nesten weten we dat nog niet, maar we verwachten dat vogels die verder moeten vliegen steeds selectiever zullen worden in hun prooi keuze. We kunnen dit onderzoeken doordat de schelpen die vervoerd worden, bij het nest achterblijven. Ze kunnen, nadat de jongen verdwenen zijn, geraapt en gemeten worden. Het zou helemaal mooi zijn als we ook konden ontdekken waar de prooi precies vandaan komt, dus van welk stuk van een bepaalde mosselbank bijvoorbeeld. Dat laatste is echter een moeilijke opgave, vooral als de vogels ver landinwaarts broeden. Als een paartje dat met prooi vliegt evenwel op tijd ontdekt wordt, lukt het misschien toch. Ik zou echter al blij zijn met alleen de aangevoerde schelpen van een flink aantal paartjes. Ik wil dus iedereen verzoeken om, vooral in juni, uit te kijken naar scholeksters die langsvliegen met een mossel of kokkel. Dat is goed te zien omdat de vogels hun prooi vasthouden met de punt van de snavel. De ouders hebben vermoedelijk vaste landingsplaatsen, waar ze hun prooi overgeven aan de jongen. Op zulke plekken kunnen na het uitvliegen soms honderden schelpen liggen. Willen mensen die zulke plaatsen vinden mij dit laten weten? Dan kunnen we de plaats noteren, mogelijk proberen het fourageergebied te localiseren en tenslotte de schelpen rapen. Ik zal alle melders op de hoogte stellen van de uitkomst van het onderzoek. Alvast bedankt!

Mardik Leopold
tel. 02226- 541 (werk)
02226- 407 (thuis)

VORST-EN OLIESLACHTOFFERS IN DE WINTER 84/85

Door de twee vorstperiodes van januari en februari hebben weer veel vogels het af moeten leggen. Vrij regelmatig uitgevoerde tellingen op het Noordzeestrand en een enkele keer langs de Waddenzeedijk leverden veelal een grote variatie aan dode vogels op. Een aantal soorten sprong er in negatieve zin sterk uit. Ten eerste was daar de zeekoet, en ondanks dat er van deze vogel vermoedelijk nauwelijks sterfgevallen ten gevolge van de vorst plaatsvonden, nam de zeekoet in het eindklassement toch met afstand de eerste plaats in. Vooral in de dooiperiode tussen de vorst van januari en februari, toen de wind enkele dagen westelijk was, spoelde de zeekoet massaal dood of stervend aan. Om de tweede plaats werd het een nek-aan-nek race tussen de eider en de scholekster, door eerstgenoemde nipt gewonnen. Bij deze soorten was meestal wel de kou de grootste boosdoener, hoewel bij de eider ook wel met olie bevulde vogels werden aangetroffen. Een andere veel gevonden soort, ook een duidelijk vorstslachtoffer, was de fuut, goed voor een vierde plek. Een volgende vorstgevoelige soort, de meerkoet, eindigde als vijfde. De nevenstaande totaal-staat maakt duidelijk hoeveel vogels we vonden tussen 19 december en 17 maart, waarbij we om en nabij de 88 km. strand dan wel dijk telden.

Roodkeelduiker	3	Kievit	2
Fuut	76	Kanoet	2
Roodhalsfuut	6	Drieteenstrandloper	2
Noordse stormvogel	5	Bonte strandloper	2
Jan van Gent	1	Houtsnip	2
Blauwe reiger	1	Wulp	13
Rietgans	1	Rosse grutto	30
Rotgans	14	Tureluur	7
Bergeend	34	Steenloper	11
Wintertaling	1	Kokmeeuw	26
Wilde eend	6	Stormmeeuw	41
Pijlstaart	1	Zilvermeeuw	8
Tafeleend	1*	Grote mantelmeeuw	1
Kuifeend	23	Grote burgemeester	41
Toppereend	13	Drieteenmeeuw	1
Eider	144	Alk	23
IJseend	2**	Zeekoet	
Zwarte zeeëend	23	Kleine alk	
Grote zeeëend	6	Velduil	
Brilduiker	10	Houtduif	
Middelste zaagbek	6	Postduif	
Grote zaagbek	1	Spreeuw	
Meerkoet	56	Merel	
Waterhoen	2	Kramsvogel	1
Scholekster	141***	Koperwiek	
Zilverplevier	3		
		totaal :	1060

Verklaring van de tekens:

- * ♂ met Russische ring
- ** 1 ♂ op 19-12 en 1 ♀ op 18-1
- *** 4 geringd
- * 1 le jaars op 12-3
- ◇ 1 met Engelse ring
- * op 21-2 gevonden

Richard Witte
Frits-Jan Maas

Wie dacht dat we op 22 januari de winter gehad hadden, kwam goed bedrogen uit! Vanaf 7 februari daalde het kwik in ieder geval 's nachts weer tot onder nul en dat deed heel wat vogels die al weer terug waren, zoals kieviten en ganzen, wederom naar het zuiden weg trekken. Bijna 14 dagen later pas was de vorst weer over. Op de 21e februari hoorde ik op een klein stukje al weer 5 heggemussen zingen! Door het vele ijs rond ons eiland bleef ook maart koud, met bovendien opnieuw een kleine vorstperiode tussen de 16e en de 22e.

Het voorjaar is dus zeker niet vroeg, maar het is er! Dat blijkt ook uit een deel van de volgende waarnemingen.

Fuut: Er zijn er heel wat gesneuveld! Op 28-1 en volgende dagen noteerde HH rond de Oudeschilder haven zeker al 9 dode exx.

Roodhalsfuut: Er werden enkele dode exx. op het strand gevonden en ook 1 bij de waterfabriek (HH e.a.)

Aalscholver: 16-2 nog 4 exx. bij de waterfabriek (MG).

Roerdomp: 24-2 1 ex. Kleiputten (W.Witte). Toch nog een ex. dat de winter overleefd heeft!?

Lepelaar: In januari werd de solitaire onvolwassen overwinteraar nog gezien. Op 26-2 in ieder geval trekkers: 3 exx. de Slufter (G.Eelman). Dat is al snel na zoveel koude!

Kleine Zwaan: De grote december-groep verdween in jan. bijna helemaal. In de tussenliggende 'warme' periode werden er max. 36 exx. geteld op 3-2 (AD&SD). Daarna afnemend in aantal (o.a. PP), maar 23-2 32 exx. bij de Waal (RW).

Wilde Zwaan: Koude winters leveren meestal wat waarnemingen op: 3-2 2 ad. ex. over Marsdiep naar Texel (FM), 15-2 4 exx. Horspolders (RW) en 16-2 2 onvolw. exx. bij De Koog (TD&JS).

Rietgans: Deze soort kwam massaal terug na de eerste vorstperiode. Op 3-2 ong. 1500 exx. Polder Eyerland (AD&SD).

Een record-aantal voor Texel. Op 8-2 telde PP nog zo'n 1000 exx., maar 's avonds vond een grote uittocht plaats: gedurende enkele uren waren ze regelmatig boven De Koog te horen (AD&SD). Op 17-2 9 exx. Waalenburgerdijk roepend naar zuid (TD&JS) en op 19-2 350 exx. Polder Eyerland (MG).

Mogelijk een groepje dat toch gebleven is? Het is duidelijk dat overwinterende rietganzen steeds meer naar Texel komen.

Kolgans: 26-1 25 exx. naar w bij de Redoute (MG), 17-2 5 exx. Weegeswaal (TD&JS) en 19-2 1 ex. bij rietganzen P. Eyerland (MG).

Brandgans: 18-2 15 exx. foer. Oudeschild (MG).

Rotgans: In februari zo'n 2500 exx. Daarna langzaam stij. aantallen (PP).

Witbuikrotgans: 15-2 11 exx. tussen 195 exx. bij Ceres (18-2 8 exx. tussen + 1000 Nesweg (TD&JS), van 8-3 t/m 14-52 exx., op 11-3 zelfs 63 exx., in één groep Wagejot (PP). Dit is een record-aantal voor Texel en Nederland (?).

Toppereend: 3-2 1 ex. Slufter (AD&SD) en 28-1 en daarna dood omgeving haven Oudeschild (HH).

IJseend: 12-2 ♂ ex. waterfabriek (dag later dood) (MG). Ook NRC werd ♂ ex. gebracht dat stierf.

Nonnetje: tussen 19-1 en 28-2 totaal 11 waarnemingen met exx. (14 ♂ en 15 ♀, maar meestal niet paarsgewijs).

Grote Zaagbek: half februari reg. bij waterfabriek: max. 6 exx. (4 ♂ en 2 ♀) op 19-2 (SD), 15-3 1 ♂ Mokbaai (RW).

Rode Wouw: 30-1 1 ex. over NRC naar n (AD) en 3-3 1 ex. naar n Jan Ayeslag (GW), later werd dit dier door RW gezien bij paal 22. Winterwaarnemingen van deze soort komen wel meer voor.

Bruine Kiekendief: De eerste op 5-3 ♂ ex. De Geul (J. Witt)

Havik: 10-2 ♀ ex. W'duinen (RW), 17-2 ♂ ex. bij De Koog (TD&JS)

Ruigpootbuizerd: tussen 3-2 (1 ex. Slufter, AD&SD) en 17-3 (1 ex. Nederlanden, AD&SD) in totaal 9 exx. verspreid over het hele eiland (diverse wrns). Het betrof in ieder geval 2 exx. want FM zag op 18-2 2 onvolw. exx bij Jan Ayeslag.
Smelleken: 16-2 2 exx. (RW, TD&JS), 24-2 1 ex. (MG), 17-3 1 ex. (GW) en 24-3 1 ex. (HH).
Paarse strandloper: 9-12 1 ex. tussen steenlopers 't Puntje (N. Cadée). De enige waarneming uit 1984 die mij bekend is! 28-1 1 ex. haven Oudeschild (HH).
Kemphaan: 19-2 2 exx. (kennelijk zeer winterhard) Waalenburg (MG).

Houtsnip: 18-2 1 (eveneens hard) ex. de Dennen (FM).
Grutto: 3-1 1 ex. Mokbaai (C. Roselaar). Ook vorig seizoen heeft daar een ex. overwinterd. Dit dier zal er meer moeite mee gehad hebben. De eerste: 3-3 enkele de Hemmer (DS).
Zwarte Ruiter: Op 16-3 al weer 1 ex. Dijkmanshuizen (RW&LW).
Rosse franjepoot: 4-12 1 ex. langs dijk bij Oudeschild (GW). Sinds 1974(!) had ik géén waarnemingen van Texel van deze soort.

Grote Stern: 10-3 's nachts geoord boven de Hors (PW). Zelfs vroeger dan de zeetrek-tellers!
Kleine alk: 21-2 1 ex. dood strand n Westerslag (MG).
Zwarte Specht: In februari en vooral in maart werd het ♂ ex. overal in de Dennen waargenomen, later veel roepend (op zoek naar een partner?). Als die er zou zijn, zijn er hier en daar ongetwijfeld bomen die dik genoeg zijn voor een nest.

Grote bonte specht: 25-3 1 ex. in 't Bossie, Hoge Berg (HH). De bomen daar zijn in ieder geval dik genoeg. Wellicht weet deze soort zich dit jaar te ventigen. Of is het Bossie te klein?

Witte kwikstaart: 3-3 1 ex. bij De Koog (AD), 5-3 2 x 1 ex. (AD&SD) en 1 ex. (FM). Daarna meer. Merkwaardig genoeg werden deze keer tussen de maart-kwikken (nog) geen rouwkwikstaarten ontdekt.

Zwarte roodstaart: 14-3 1 ex. zingend langs Pontweg (PW), 15-3 1 ex. Oudeschild (MG) en 26-3 ♂ en ♀ ex. 't Horntje (PW). Daarna meer.

Roodborsttapuit: De 1e waarneming na de winter: 12-3 ♂ ex. Rozendijk (FM).

Grote Lijster: 26-1 1 ex. de Dennen (FM), 26-2 1 ex. al weer zingend (PW) en op 2-3 terug trek: 3 exx. (FM).

Tjiftjaf: 27-3 het 1e zingende ex. Elzenhout (LD).

Notenkraker: Volgens 'De Graspieper' op Texel gezien. Nadere gegevens ontbreken me (nog).

Taigagaai: Lees over een eventuele (sensationele) waarneming op Texel het volgende nummer.

Roek: in jan. 1 waarneming van 1 ex., in feb. 3 waarnemingen met in totaal 10 exx. en in maart 4 waarnemingen met in totaal 20 exx. Voornamelijk op de Hoge Berg.

Kneu: 5-3 al een groepje bij De Slufter (SD). Daarna pas op 23e 3 exx. bij De Koog (AD).

Barmsijs: Na enkele waarnemingen van enkele exx. in december en januari vanaf het einde van die maand een invasie: 16-2 60 à 70 exx. (FM&RW) en op 4-3 zelfs ongeveer 120 exx. in de Dennen langs de Rozendijk (FM). Twee maal werd mogelijk een witstuitbarmsijs gezien, maar de meest noordelijke barmsijsen gaan langzaam over in 'witstuiten' zodat het zelfs de vraag is of het 2 verschillende soorten zijn, aldus FM.

Sneeuwgorst: na de winter slechts 2 meldingen: 16-2 2 exx. bij de Cocksdorp (RW) en 21-3 en volgende dagen 1 ♀ ex. dijk NIOZ-haven (PW).

Dankzij de volgende waarnemers kon deze aflevering weer samengesteld worden: AD&SD = Adriaan en Sytske Dijken, L. Lieuwe Dijkse, TD&JS = Tom Damm en Janjaap Spaargaren, MG = Marcel Groenendaal, HH = Henk Hin, FM = Fritsjan Maas, PP = Piet Postma, DS = Dick Schermer, LW = Louis Witte, RW = Richard Witte en PW = Peter v.d. Wolf, en GW ten slotte = Giel Witte.

Adriaan Dijkse

EXCURSIE NAAR DE WIEDEN!

Zoals in de vorige SKOR vermeld werd, willen we eind mei/begin juni een excursie organiseren naar de Wieden in NW/Overijssel. We kunnen onder begeleiding van de kooiker de Bakkerskooi en de aalscholverkolonie bij Wanneperveen in. Ook doorkruisen we de Wieden met een boot. We maken een grote kans op het zien van purperreigers. Kosten zijn f7,50 per persoon. Opgave vóór 30 april bij Henk Hin (tel.02220-5264)

B.S.P.-PROJEKT VAN HET SOVON.

Dit jaar start het welbekende SOVON met het Bijzondere Soorten Projekt. Van bepaalde minder algemene soorten en van kolonievogels is het de bedoeling dat de broedgevallen worden vastgesteld. Wie dit voorjaar hieraan mee wil werken gelieve even contact op te nemen met de nieuwe SOVON coördinator Roy de Haas, tel.020-5106422 (tot 17.00 u.) of tel 020-170082 (na 17.00 u.)

Trouwens: noteer broedgevallen of waarschijnlijke broedgevallen van de voor Texel leuke soorten in ieder geval: dodaars, fuut, blauwe reiger, lepelaar, knobbelzwaan, grauwe gans, bergeend, krakeend, winter-en zomertaling, pijlstaart, slobeend, tafel-en kuifeend, eidereend, roofvogels, patrijs, waterral, kluut, bontbeplevier, strandplevier, kempiaan, water-en houtsnip, wulp, tureluur, meeuwen en sterns, uilen, oeverzwaluw, Engelse gele kwikstaart, rouwkwikstaart, nachtegaal, paapje, roodborsttapuit, tapuit, sprinkhaanrietzanger, rietzanger, grote karekiet, fluitter, vuurgoudhaantje, wielewaal, grauwe klauwier, putter, sijs, barmsijs, en ook andere zeldzame soorten zijn welkom. Dick S.

Willen leden die na al deze opdrachten nog tijd over hebben voor het leveren van kopie voor de volgende Skor, deze VOOR 15 MEI inleveren, en waarnemingen VOOR 10 MEI? Skor 3/85 verschijnt iets eerder i.v.m. vakantie redactie + waarnemingensecretaris!

Sytske